

Suma i przecięcie podprzestrzeni, suma prosta, przestrzeń ilorazowa

Javier de Lucas

Ćwiczenie 1. W zależności od wartości parametru p , podaj wymiar przestrzeni $W = \langle v_1, v_2, v_3 \rangle$, gdzie

$$v_1 = \begin{bmatrix} 2 \\ 1 + 2p \\ -3 \\ 7 \end{bmatrix}, \quad v_2 = \begin{bmatrix} p \\ 5 \\ 3 + p \\ -3p \end{bmatrix}, \quad v_3 = \begin{bmatrix} 0 \\ 7 \\ 10 + p \\ -13 \end{bmatrix}.$$

Ćwiczenie 2. Podać bazę sumy i przecięcia powłoki liniowej $V = \langle a_1, a_2, a_3 \rangle$ oraz $W = \langle b_1, b_2, b_3 \rangle$, gdzie

$$a_1 = \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 1 & 0 \end{bmatrix}, \quad a_2 = \begin{bmatrix} 1 & 1 \\ -1 & 0 \end{bmatrix}, \quad a_3 = \begin{bmatrix} 1 & 3 \\ 3 & 0 \end{bmatrix},$$
$$b_1 = \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 2 & 0 \end{bmatrix}, \quad b_2 = \begin{bmatrix} 2 & 3 \\ -1 & 0 \end{bmatrix}, \quad b_3 = \begin{bmatrix} 1 & 1 \\ -3 & 0 \end{bmatrix}$$

Podaj postać parametryczną i uwikłaną V , W , $V \cap W$ i $V + W$. Sprawdź, że

$$\dim(V + W) = \dim V + \dim W - \dim V \cap W.$$

Rozwiązanie: W postaci parametrycznej piszemy elementy podprzestrzeni liniowej jako liniowe kombinacje elementów bazy tej podprzestrzeni. Dla V mamy, że

$$V = \langle a_1, a_2, a_3 \rangle = \left\langle \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 1 & 0 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 1 & 1 \\ -1 & 0 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 1 & 3 \\ 3 & 0 \end{bmatrix} \right\rangle.$$

Szukamy bazy V . Powłoka liniowa układu generującego nie zmienia się kiedy zastąpimy wektor tego układu przez liniową kombinację zawierając taki wektor. Zatem

$$V = \left\langle \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 1 & 0 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 2 & 3 \\ 0 & 0 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 1 & 3 \\ 3 & 0 \end{bmatrix} \right\rangle = \left\langle \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 1 & 0 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 2 & 3 \\ 0 & 0 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 3 & 6 \\ 3 & 0 \end{bmatrix} \right\rangle$$

i

$$V = \left\langle \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 1 & 0 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 2 & 3 \\ 0 & 0 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 1 & 0 \end{bmatrix} \right\rangle = \left\langle \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 1 & 0 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 2 & 3 \\ 0 & 0 \end{bmatrix} \right\rangle.$$

ALGEBRA I R

Skoro

$$\begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 1 & 0 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 2 & 3 \\ 0 & 0 \end{bmatrix}$$

nie są proporcjonalne, to są liniowo niezależne i tworzą bazę V . Zatem, postać parametryczna V to

$$\begin{bmatrix} x_1 & x_2 \\ x_3 & x_4 \end{bmatrix} = \lambda_1 \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 1 & 0 \end{bmatrix} + \lambda_2 \begin{bmatrix} 2 & 3 \\ 0 & 0 \end{bmatrix}, \quad \lambda_1, \lambda_2.$$

Z postaci parametrycznej można zapisać postać uwikłaną. W tej postaci opisujemy elementy podprzestrzeni jako rozwiązania układu równań liniowych. Na przykład, wcześniej mamy, że

$$x_1 = \lambda_1 + 2\lambda_2, \quad x_2 = 2\lambda_1 + 3\lambda_2, \quad x_3 = \lambda_1, \quad x_4 = 0.$$

Zatem elementy V są takie elementy, które spełniają, że

$$x_4 = 0, \quad x_1 = x_3 + 2\lambda_2, \quad x_2 = 2x_3 + 3\lambda_2.$$

Usunąć λ_1 i λ_2 możemy znaleźć równości między współrzędnymi elementów V :

$$x_4 = 0, \quad \lambda_2 = (x_1 - x_3)/2 = (x_2 - 2x_3)/3.$$

Wtedy

$$x_4 = 0, \quad 0 = 3x_1 - 3x_3 - 2x_2 + 4x_3 = 3x_1 + x_3 - 2x_2.$$

Teraz dla drugiej podprzestrzeni

$$W = \langle b_1, b_2, b_3 \rangle = \left\langle \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 2 & 0 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 2 & 3 \\ -1 & 0 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 1 & 1 \\ -3 & 0 \end{bmatrix} \right\rangle$$

Ale powłoka liniowa nie zmienia się kiedy zastąpimy wektor przez liniową kombinację zawierając taki wektor. Zatem

$$W = \left\langle \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 2 & 0 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 2 & 3 \\ -1 & 0 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 2 & 3 \\ -1 & 0 \end{bmatrix} \right\rangle = \left\langle \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 2 & 0 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 2 & 3 \\ -1 & 0 \end{bmatrix} \right\rangle.$$

Skoro

$$\begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 2 & 0 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 2 & 3 \\ -1 & 0 \end{bmatrix}$$

nie są proporcjonalne, to są liniowo niezależne i tworzą bazę W .

ALGEBRA I R

Zatem, postać parametryczna podprzestrzeni W to

$$\begin{bmatrix} x_1 & x_2 \\ x_3 & x_4 \end{bmatrix} = \lambda_1 \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 2 & 0 \end{bmatrix} + \lambda_2 \begin{bmatrix} 2 & 3 \\ -1 & 0 \end{bmatrix}, \quad \lambda_1, \lambda_2 \in \mathbb{R}.$$

Z postaci parametrycznej można zapisać postać uwikłaną. Ta postać polega na tym, że opisujemy elementy podprzestrzeni jako rozwiązania układu równań liniowych. Na przykład, wcześniej mamy, że

$$x_1 = \lambda_1 + 2\lambda_2, \quad x_2 = 2\lambda_1 + 3\lambda_2, \quad x_3 = 2\lambda_1 - \lambda_2, \quad x_4 = 0.$$

Zatem elementy W są takie elementy, które spełniają, że

$$x_4 = 0, \quad x_2 = 2(x_1 - 2\lambda_2) + 3\lambda_2, \quad x_3 = 2(x_1 - 2\lambda_2) - \lambda_2$$

Zatem

$$x_4 = 0, \quad x_2 = 2x_1 - \lambda_2, \quad x_3 = 2x_1 - 5\lambda_2$$

i

$$x_4 = 0, \quad x_3 = 2x_1 - 5(2x_1 - x_2).$$

Wtedy

$$x_4 = 0, \quad x_3 + 8x_1 - 5x_2 = 0.$$

Podprzestrzeń $V \cap W$ można łatwo obliczyć za pomocą postaci uwikłanej podprzestrzeni V, W . Widać, że

$$\begin{bmatrix} x_1 & x_2 \\ x_3 & x_4 \end{bmatrix} \in V \cap W \Leftrightarrow x_4 = 0, \quad x_3 + 8x_1 - 5x_2 = 0, \quad x_4 = 0, \quad 0 = 3x_1 + x_3 - 2x_2.$$

Zatem

$$x_4 = 0, \quad 5x_1 - 3x_2 = 0, \quad 3x_1 + x_3 - 2x_2 = 0.$$

To postać uwikłaną $V \cap W$. Możemy obliczyć teraz elementy $V \cap W$. Możemy zakładać, że x_2 przejmują dowolną wartość $x_2 = \lambda$ i wtedy

$$x_4 = 0, \quad x_1 = 3/5\lambda, \quad x_3 = 2\lambda - 9/5\lambda = \lambda/5.$$

Wówczas

$$\begin{bmatrix} x_1 & x_2 \\ x_3 & x_4 \end{bmatrix} \in V \cap W \Leftrightarrow \begin{bmatrix} x_1 & x_2 \\ x_3 & x_4 \end{bmatrix} = \lambda \begin{bmatrix} 3/5 & 1 \\ 1/5 & 0 \end{bmatrix} \Leftrightarrow V \cap W = \left\langle \begin{bmatrix} 3 & 5 \\ 1 & 0 \end{bmatrix} \right\rangle.$$

Drugie wyrażenie daje nam postać parametryczną $V \cap W$. Na samym końcu mamy, że $V + W$ to podprzestrzeń zgenerowana przez elementy V i W . Wtedy

$$V + W = \left\langle \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 1 & 0 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 2 & 3 \\ 0 & 0 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 2 & 0 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 2 & 3 \\ -1 & 0 \end{bmatrix} \right\rangle.$$

Zatem

$$V + W = \left\langle \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 1 & 0 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 2 & 3 \\ 0 & 0 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 2 & 0 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 0 & 0 \\ -1 & 0 \end{bmatrix} \right\rangle.$$

$$V + W = \left\langle \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 0 & 0 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 2 & 3 \\ 0 & 0 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 0 & 0 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 0 & 0 \\ -1 & 0 \end{bmatrix} \right\rangle = \left\langle \begin{bmatrix} 2 & 3 \\ 0 & 0 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 0 & 0 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 0 & 0 \\ -1 & 0 \end{bmatrix} \right\rangle.$$

$$V + W = \left\langle \begin{bmatrix} 0 & -1 \\ 0 & 0 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 0 & 0 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 0 & 0 \\ -1 & 0 \end{bmatrix} \right\rangle$$

Widać, że

$$\begin{bmatrix} 0 & -1 \\ 0 & 0 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 0 & 0 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 0 & 0 \\ -1 & 0 \end{bmatrix}$$

tworzą bazę $V + W$. Postać uwikłana $V + W$ to $x_4 = 0$. $\square$

Ćwiczenie 3. Dane są podprzestrzeni $V, W \subset \mathbb{C}_2^2$, gdzie $\mathbb{C}_2^2$ to przestrzeń liniowa nad $\mathbb{C}$ macierzy 2×2 o współczynnikach w ciele $\mathbb{C}$, postaci

$$V = \left\{ \begin{bmatrix} x_1 & x_2 \\ x_3 & x_4 \end{bmatrix} \mid x_2 + x_3 = 0, x_1 + x_4 = 0 \right\}, \quad W = \left\langle \begin{bmatrix} 1 & 0 \\ 0 & 1 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 0 & 1 \\ 1 & 0 \end{bmatrix} \right\rangle.$$

Oblicz $V + W$, $V \cap W$. Czy $\mathbb{C}_2^2$ jest sumą prostą podprzestrzeni V i W ? W takim przypadku podaj rozkład na składowe wektorów

$$a = \begin{bmatrix} 1 & -1 \\ 3 & 1 \end{bmatrix}.$$

Rozwiązanie: Z definicji $V + W$ to zbiór $\mathbb{C}_2^2$ wektorów postaci

$$V + W = \{v + w \mid v \in V, w \in W\}.$$

Aby ustalić $V + W$, obliczymy układy generujące V i W . Takie układy dają nam układ generujący $V + W$.

Dla V mamy

$$M = \begin{bmatrix} x_1 & x_2 \\ x_3 & x_4 \end{bmatrix} \in V \Leftrightarrow M = \begin{bmatrix} x_1 & x_2 \\ -x_2 & -x_1 \end{bmatrix} = x_1 \begin{bmatrix} 1 & 0 \\ 0 & -1 \end{bmatrix} + x_2 \begin{bmatrix} 0 & 1 \\ -1 & 0 \end{bmatrix}$$

Z tego wynika, że

$$V = \left\langle M_1^V := \begin{bmatrix} 0 & 1 \\ -1 & 0 \end{bmatrix}, M_2^V := \begin{bmatrix} 1 & 0 \\ 0 & -1 \end{bmatrix} \right\rangle$$

Łatwo widzieć, że

$$\begin{bmatrix} 0 & 1 \\ -1 & 0 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 1 & 0 \\ 0 & -1 \end{bmatrix}$$

to baza dla V . Dla W już mamy, że baza to

$$M_1^W := \begin{bmatrix} 1 & 0 \\ 0 & 1 \end{bmatrix}, \quad M_2^W := \begin{bmatrix} 0 & 1 \\ 1 & 0 \end{bmatrix}$$

Więc,

$$V + W = \left\langle \begin{bmatrix} 0 & 1 \\ -1 & 0 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 1 & 0 \\ 0 & -1 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 1 & 0 \\ 0 & 1 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 0 & 1 \\ 1 & 0 \end{bmatrix} \right\rangle.$$

Zastępując elementy układu generującego $V + W$ przez liniowe kombinacje z tym elementem widzieć, że

$$V + W = \left\langle \begin{bmatrix} 0 & 2 \\ 0 & 0 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 2 & 0 \\ 0 & 0 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 1 & 0 \\ 0 & 1 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 0 & 1 \\ 1 & 0 \end{bmatrix} \right\rangle,$$

$$V + W = \left\langle \begin{bmatrix} 0 & 1 \\ 0 & 0 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 1 & 0 \\ 0 & 0 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 1 & 0 \\ 0 & 1 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 0 & 1 \\ 1 & 0 \end{bmatrix} \right\rangle$$

$$V + W = \left\langle \begin{bmatrix} 0 & 1 \\ 0 & 0 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 1 & 0 \\ 0 & 0 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 0 & 0 \\ 0 & 1 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} 0 & 0 \\ 1 & 0 \end{bmatrix} \right\rangle$$

Więc, $V + W$ jest zgenerowana przez bazę kanoniczną $\mathbb{C}_2^2$. Zatem, $W + V = \mathbb{C}_2^2$ i $\dim W + V = 4$.

Można bezpośrednio zauważyć, że

$$\dim V \cap W = \dim V + \dim W - \dim V + W = 2 + 2 - 4 = 0 \Rightarrow V \cap W = 0.$$

ALGEBRA I R

Możemy obliczyć też obliczyć $V \cap W$ za pomocą postaci uwikłanych V i W . Znamy już postać uwikłaną V . Dla W mamy, że

$$\begin{bmatrix} x_1 & x_2 \\ x_3 & x_4 \end{bmatrix} \in W \Leftrightarrow \begin{bmatrix} x_1 & x_2 \\ x_3 & x_4 \end{bmatrix} = \lambda \begin{bmatrix} 0 & 1 \\ 1 & 0 \end{bmatrix} + \mu \begin{bmatrix} 1 & 0 \\ 0 & 1 \end{bmatrix}.$$

Z tego wynika, że $x_1 = x_4 = \mu$ i $x_2 = x_3 = \lambda$ i postać uwikłana to $x_1 - x_4 = 0$, $x_2 - x_3 = 0$. Wtedy widać, że

$$v = \begin{bmatrix} x_1 & x_2 \\ x_3 & x_4 \end{bmatrix} \in W \cap V \Leftrightarrow x_1 = x_4, x_2 = x_3, x_1 = -x_4, x_2 = -x_3.$$

Hence,

$$v = \begin{bmatrix} 0 & 0 \\ 0 & 0 \end{bmatrix}.$$

Skoro $V+W = \mathbb{C}_2^2$ i $V \cap W = \{0\}$ to mówi się, że V, W są w sumie prostej. Z tego wynika, że każdy element $M \in \mathbb{C}_2^2$ można zapisać tylko w jednym sposób jak $M = M_V + M_W$ gdzie $M_V \in V$ i $M_W \in W$. Właśnie, dany drugi rozkład $M = M'_V + M'_W$ to

$$M_V + M_W = M'_V + M'_W \Leftrightarrow M_V - M'_V = M'_W - M_W.$$

Prawa strona należy do V i lewa do W . Skoro $V \cap W = \{0\}$ to

$$0 = M_V - M'_V = M'_W - M_W$$

i z tego wynika, że rozkład M jest jedynym. W naszym przypadku, musimy obliczyć $\lambda_1, \lambda_2, \lambda_3, \lambda_4$ takie, że

$$a = \begin{bmatrix} 1 & -1 \\ 3 & 1 \end{bmatrix} = \lambda_1 M_1^V + \lambda_2 M_2^V + \lambda_3 M_1^W + \lambda_4 M_2^W. \quad (3.1)$$

Taki układ równań liniowych ma postać

$$1 = \lambda_2 + \lambda_3, \quad -1 = \lambda_1 + \lambda_4, \quad 3 = -\lambda_1 + \lambda_4, \quad 1 = -\lambda_2 + \lambda_3.$$

Z tego wynika, że

$$\lambda_3 = 1, \quad \lambda_4 = 1, \quad \lambda_2 = 0, \quad \lambda_1 = -2.$$

Aby rozwiązać taki układ możemy też korzystać z form liniowych

$$\omega_1 = x_1 + x_4, \omega_2 = x_2 + x_3, \omega_3 = x_1 - x_4, \omega_4 = x_2 - x_3.$$

Właśnie zastosując ω_1 po obu stronach (3.1) otrzymujemy

$$2 = \omega_2(a) = \omega_1(\lambda_1 M_1^V + \lambda_2 M_2^V + \lambda_3 M_1^W + \lambda_4 M_2^W) = 2\lambda_3 \Rightarrow \lambda_3 = 1.$$

Podobnie

$$0 = \omega_2(a) = \omega_2(\lambda_1 M_1^V + \lambda_2 M_2^V + \lambda_3 M_1^W + \lambda_4 M_2^W) = 2\lambda_4 \Rightarrow \lambda_4 = 1.$$

Znowu

$$0 = \omega_3(a) = \omega_2(\lambda_1 M_1^V + \lambda_2 M_2^V + \lambda_3 M_1^W + \lambda_4 M_2^W) = 2\lambda_2 \Rightarrow \lambda_2 = 0.$$

$$-4 = \omega_4(a) = \omega_2(\lambda_1 M_1^V + \lambda_2 M_2^V + \lambda_3 M_1^W + \lambda_4 M_2^W) = 2\lambda_1 \Rightarrow \lambda_1 = -2.$$

Zatem

$$a = -2M_1^V + M_1^W + M_2^W$$

i

$$a = \begin{bmatrix} 0 & -2 \\ 2 & 0 \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} 1 & 1 \\ 1 & 1 \end{bmatrix}$$

gdzie

$$\begin{bmatrix} 0 & -2 \\ 2 & 0 \end{bmatrix} \in V, \quad \begin{bmatrix} 1 & 1 \\ 1 & 1 \end{bmatrix} \in W.$$

□

Ćwiczenie 4. Niech $V = \mathbb{R}^3$ i $W = \{(x, y, z) \mid x + y + z = 0\}$. Oblicz klasy przestrzeni V/W i podaj interpretację geometrycznych klas. Udowodnij, że V/W jest izomorficzny do $\mathbb{R}$.

Rozwiązanie: Z definicji, klasa abstrakcji $[v]$ przestrzeni V/W to zbiór

$$[v] = \{w \in V \mid v - w \in W\}.$$

Widać, że zbiór

$$v + W := \{v + w \mid w \in W\}$$

należy do $[v]$. Właśnie, widać z definicji $[v]$, że każdy element $[v]$ należy też do $[v]$. Zatem, $[v] = v + W$.

ALGEBRA I R

Geometrycznie, W to płaszczyzna π przechodząca przez $(0, 0, 0)$. Widać, że $W = [0]$. Dodatkowo, mamy, że $[v]$ to płaszczyzna π_v 'równoległa' do W przechodząca przez v . W dokładności, aby zdefiniować równoległość potrzebujemy jakiejś struktury matematycznej aby zdefiniować kąty i jeszcze tego nie mamy. Tutaj równoległy tylko oznaczają, że płaszczyźnie π i π_v mają puste przecięcie.

Możemy udowodnić, że $V/W \simeq \mathbb{R}$ dwoma sposobami. Możemy zdefiniować odwzorowanie:

$$\Phi : V/W \in [v] \mapsto \Phi([v]) = \omega(v) \in \mathbb{R},$$

gdzie $\omega(v) = (x + y + z)(v)$, gdzie x, y, z to są odwzorowanie

$$x(x_1, x_2, x_3) = x_1, \quad y(x_1, x_2, x_3) = x_2, \quad z(x_1, x_2, x_3) = x_3.$$

Można udowodnić, że ω to odwzorowanie liniowe, czyli $\omega(\lambda_1 v_1 + \lambda_2 v_2) = \lambda_1 \omega(v_1) + \lambda_2 \omega(v_2)$ dla dowolnych $\lambda_1, \lambda_2 \in \mathbb{R}$ i $v_1, v_2 \in \mathbb{R}^3$. Teraz, udowodnimy, że Φ jest dobrze zdefiniowane. Właśnie, trzeba zauważyć, że może się zdarzyć, że $[v_1] = [v_2]$. A takim przypadku $\Phi([v_1]) = \omega(v_1)$ i $\Phi([v_2]) = \omega(v_2)$. Ale skoro $[v_1] = [v_2]$, nasze odwzorowanie jest dobrze zdefiniowane wtedy i tylko wtedy gdy $\omega(v_1) = \omega(v_2)$. Natomiast,

$$[v_1] = [v_2] \Leftrightarrow \exists w \in W, v_1 = v_2 + w \Rightarrow \omega(v_1) = \omega(v_2) + \omega(w).$$

Z definicji W wynika, że $\omega(w) = 0$. Zatem $\omega(v_1) = \omega(v_2)$ i Φ jest dobrze zdefiniowane.

Udowodnimy, że Φ jest liniowe. Trzeba pamiętać, że V/W ma strukturą przestrzeni liniowej z działaniami:

$$\lambda[v_1] = [\lambda v_1], \quad [v_1 + v_2] = [v_1] + [v_2], \quad \forall \lambda \in \mathbb{R}, v_1, v_2 \in V.$$

Teraz

$$\Phi(\lambda_1[v_1] + \lambda_2[v_2]) = \Phi(\lambda_1[v_1] + \lambda_2[v_2]) = \Phi([\lambda_1 v_1 + \lambda_2 v_2])$$

i zatem

$$\omega(\lambda_1 v_1 + \lambda_2 v_2) = \lambda_1 \omega(v_1) + \lambda_2 \omega(v_2) = \lambda_1 \Phi([v_1]) + \lambda_2 \Phi([v_2]).$$

Teraz, mamy udowodnić, że Φ jest injekcją, czyli musimy sprawdzić, że

$$\Phi([v_1]) = \Phi([v_2]) \Rightarrow [v_1] = [v_2].$$

Korzystając z liniowości ω mamy, że

$$\Phi([v_1]) = \Phi([v_2]) \Rightarrow \omega(v_1) = \omega(v_2) \Rightarrow \omega(v_1 - v_2) = 0 \Rightarrow v_1 - v_2 \in W \Rightarrow [v_1] = [v_2].$$

Więc, Φ jest injekcją.

Sprawdzamy, że Φ jest surjekcją. Dla dowolnego $\lambda \in \mathbb{R}$ mamy, że

$$\Phi([\lambda(1, 0, 0)]) = \omega(\lambda(1, 0, 0)) = \lambda \in \mathbb{R}.$$

Zatem, $\Phi(V/W) = \mathbb{R}$ i Φ jest surjekcją. Z tego wynika, że Φ jest izomorfizmem.

Istnieje inna metoda, aby udowodnić, że Φ jest izomorfizmem. Trzeba udowodnić, że posiada funkcja odwrotna po prawie i lewej stronie, czyli istnieje $\bar{\Phi} : \mathbb{R} \rightarrow V/W$ takie, że $\bar{\Phi} \circ \Phi = \text{Id}_{V/W}$ i $\Phi \circ \bar{\Phi} = \text{Id}_{\mathbb{R}}$.

Możemy zdefiniować $\bar{\Phi} : \mathbb{R} \ni \lambda \mapsto [\lambda(1, 0, 0)] \in V/W$. Wtedy

$$\Phi \circ \bar{\Phi}(\lambda) = \Phi([\lambda(1, 0, 0)]) = \omega(\lambda(1, 0, 0)) = \lambda = \text{Id}_{\mathbb{R}}(\lambda)$$

i

$$\bar{\Phi} \circ \Phi([v]) = \bar{\Phi}(\omega(v)) = \omega(v)[(1, 0, 0)].$$

Skoro $\omega(v) = \omega(\omega(v)(1, 0, 0))$, to $[v] = [\omega(\omega(v)(1, 0, 0))]$ i

$$\bar{\Phi} \circ \Phi([v]) = \bar{\Phi}(\omega(v)) = [v] = \text{Id}_{V/W}([v]).$$

Więc, Φ jest bijekcją.

Ostatecznie, możemy zdefiniować Φ inaczej. Dana podprzestrzeń W , możemy zdefiniować podprzestrzeń $\bar{W}$ taką, że $W \oplus \bar{W} = \mathbb{R}^3$, np $\bar{W} = \langle (1, 0, 0) \rangle$. W takim przypadku, każdy element $v \in \mathbb{R}^3$ ma tylko jeden rozkład

$$v = v_W + v_{\bar{W}}, \quad v_W \in W, v_{\bar{W}} \in \bar{W}.$$

Korzystając z tego, zdefiniujemy

$$\Phi : V/W \ni [v] \mapsto v_W \in \bar{W}$$

Takie odwzorowanie jest dobrze zdefiniowane, czyli jeżeli $[v] = [w]$ to $\Phi([v_1]) = \Phi([v_2])$. Właśnie,

$$[v^1] = [v^2] \Leftrightarrow \exists w \in W, v_W^1 + v_W^2 = v_W^2 + v_W^2 + w \Leftrightarrow v_W^1 - v_W^2 = v_W^2 + w - v_W^1$$

ALGEBRA I R

Skoro $W \cap \bar{W}$, lewa strona należy do W i prawa do $\bar{W}$, to

$$[v^1] = [v^2] \Leftrightarrow v_W^1 - v_W^2 = 0 \Leftrightarrow v_W^1 = v_W^2.$$

Zatem $\Phi([v^1]) = \Phi([v^2])$. Poza tym, $\Phi([v^1]) = \Phi([v^2]) \Rightarrow [v^1] = [v^2]$ i Φ jest injekcją. Dodatkowo, Φ jest surjekcją ponieważ dla dowolnego elementu $e \in \bar{W}$ mamy, że

$$\Phi([e]) = e.$$

Więc, Φ jest bijekcją i skoro $\bar{W} \simeq \mathbb{R}$ wynika, że $V/W \simeq \mathbb{R}$. $\square$